

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 1 mars 1926 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av till ecklesiastikt ändamål anslagen jord och i anledning därav väckt motion.

Genom en den 31 december 1925 dagtecknad proposition, nr 29, vilken hänvisats till lagutskott och sedermera överlämnats till andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande dels av propositionen bilagda utdrag av stadsrådsprotokollen över ecklesiastikärenden för den 23 oktober och den 31 december 1925, dels ock av transumt av kyrkomötets skrivelse den 6 november 1925, nr 47, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

L a g

angående lindring i arrendevillkoren för vissa arrendatorer av till ecklesiastikt ändamål anslagen jord.

1 §.

Är till ecklesiastikt ändamål anslagen jordbruksfastighet upplåten på arrende genom offentlig myndighets försorg, må arrendatorn på därom gjord ansökning kunna, då enskild rätt ej därigenom förnärmas, erhålla lindring i arrendevillkoren under förutsättning,

att arrendeavtalet slutits under något av åren 1917—1921;

att den 14 mars 1926 av arrendetiden återstå minst tre år;

att de kontraherade arrendevillkoren, med hänsyn till rådande förhållanden, befinnas oskäligt tyngande och arrendatorn på grund härav kan befaras bliva urståndsatt att fullgöra sina förbindelser enligt avtalet, samt

att arrendatorn gjort vad av honom skäligen kan påfordras för hållande av den arrenderade fastigheten i god hävd.

2 §.

Lindring i arrendevillkoren må endast avse nedsättning i arrendeavgiften samt i årsbeloppet för uppskattad nybyggnadskostnad, i den mån sådant belopp skall av arrendatorn kontant erläggas.

3 §.

Nedsättning må beviljas med högst en tredjedel av de i 2 § omförmälda avgifterna, och må dylik nedsättning ej medgivas för längre tid än fem år i sänder och ej för tid, som förflutit före arrendeåret 1926—1927.

4 §.

Ansökning om lindring i arrendevillkoren skall ingivas till vederbörande länsstyrelse före utgången av år 1926; dock att, sedan sådan lindring en gång medgivits, ansökning om fortsatt åtnjutande av dylik förmån skall ingivas inom tid, som av Konungen bestämmes.

Länsstyrelsen skall, där sådant för åstadkommande av nödig utredning prövas erforderligt, föranstalta om ny arrendeuppskattning, så snart sådan lämpligen kan ske. Kostnaden härför skall gäldas av arrendatorn.

5 §.

Ansökning varom i 4 § förmäles, skall prövas och avgöras av kammarkollegiet.

Över kollegiets beslut må talan fullföljas hos Konungen genom besvär, som skola ingivas till ecklesiastikdepartementet före klockan tolv å sextionde dagen från det beslutet gavs.

6 §.

Vad i denna lag stadgas beträffande arrendator äger jämväl tillämpning å arrendators stärbhusdelägare och löftesman, vilken själv övertagit arrendet, ävensom å annan, som under något av åren 1917—1921 med vederbörligt godkännande fått arrendet på sig överlåtet, men gäller däremot icke i fråga om arrendators konkursborgenärer eller annan hans löftesman, än nyss sagts.

7 §.

De särskilda föreskrifter, som må erfordras för tillämpningen av denna lag, meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft å dag, som Konungen äger bestämma.

Härjämte har till utskottet överlämnats en i anledning av förenämnda proposition inom andra kammaren väckt motion, nr 323, av herr *Andersson* i Grimbo, vari föreslagits, att riksdagen måtte vidtaga den ändring i lagförslaget, att 1 § erhåller följande lydelse:

»Är till ecklesiastikt ändamål anslagen jordbruksfastighet — — — — —

— — — — — och har arrendeavtalet slutits under något av åren 1917—1922 — — — — — som meddelas av Konungen».

Efter överenskommelse mellan andra lagutskottet och jordbruksutskottet hava förevarande proposition och motion hänskjutits till behandling i sammansatt andra lag- och jordbruksutskott.

Beträffande motiven för de gjorda framställningarna hänvisas till förenämnda proposition och motion.

Kungl. Maj:ts föreliggande förslag är föranlett av 1925 års riksdags skrivelse (nr 338), vari riksdagen anhöll, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning, i vad mån arrendatorer av krono- och ecklesiastik jord, vilkas kontrakt grundade sig å under högkonjunkturen verkställda uppskattningar, övertagit sina arrenden på villkor, som kunde antagas hava försatt dem i svårigheter att fullgöra ingångna förbindelser, samt för riksdagen framlägga förslag till de åtgärder, vartill utredningen kunde giva anledning. I fråga om lindring i arrendevillkoren för arrendatorer av kronans jordbruksdomäner har motsvarande förslag avgivits genom proposition nr 10, i vilket ärende utskottet kommer att avgiva särskilt utlåtande.

Utskottet.

Beträffande sättet för beredande av ifrågavarande arrendelindring uttalade riksdagen i sin förenämnda skrivelse närmast sin anslutning till tanken att bereda sådan lindring genom nedsättning av arrendeavgift efter förnyad av arrendatorn bekostad uppskattningsförrättning. Den gjorda utredningen har också givit vid handen, att detta förfaringssätt är det lämpligaste, och har Kungl. Maj:ts förslag därpå grundats. Enligt lagförslaget (4 §) är emellertid ny uppskattning icke oundgängligen nödvändig utan skall endast äga rum, där sådant för åstadkommande av nödig utredning prövas erforderligt. Utskottet anser sig för sin del böra understryka lämpligheten av att berörda stadgande erhållit denna avfattning, varigenom onödiga och i förhållande till ändamålet oproportionerligt höga kostnader i stor utsträckning torde kunna undvikas. I detta sammanhang får utskottet likaledes uttala sin anslutning till vad departementschefen anfört därom, att, i den händelse arrendator genom uppskattning tillskyndas oskäligen tunga, detta bör tagas i betraktande vid prövning av ansökningen om nedsättning.

Beträffande de i förslaget angivna förutsättningarna för erhållande av arrendelindring har utskottet haft att taga ståndpunkt till det i förenämnda motion framlagda förslaget om utsträckning av den av Kungl. Maj:t angivna tidsperiod, åren 1917—1921, under vilken arrendeavtal för att kunna komma ifråga till lindring skulle vara slutet, till att omfatta jämväl år 1922. Utskottet håller visserligen före, att beträffande åtskilliga under sistnämnda år slutna arrendeavtal föreligga sådana förhållanden, som kunde motivera arrendelindring, men i saknad av tillräcklig utredning i detta avseende har utskottet dock icke funnit sig kunna tillstyrka motionärens ändringsförslag.

4 *Sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets utlåtande Nr 1.*

Utskottet anser sig emellertid kunna förutsätta, att Kungl. Maj:t — därest Kungl. Maj:t skulle finna omständigheterna böra därtill föranleda — tager ärendet i denna del under särskilt överbägande samt vidtager de åtgärder, som därvid må befinnas befogade.

Lagförslaget föranleder i övrigt icke något annat uttalande från utskottets sida, än att utskottet velat betona angelägenheten av att vederbörande myndigheter, som hava att pröva ifrågavarande ansökningar om arrendelindring, med största möjliga skyndsamhet ombesörja dessa ärendens handläggning.

Under återopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte med avslag å motionen II:323 bifalla förevarande proposition nr 29.

Stockholm den 1 mars 1926.

På sammansatta andra lag- och jordbruksutskottets vägnar:

O. NILSSON.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Greve Spens, Linder, Sigfrid Hansson, von Stockenström, Sederholm, Ingeström, Eriksson* i Ljusdal;

från andra kammaren: herrar *Nilsson* i Tånga, *Olsson* i Broberg, *Uddenberg* i Karlskoga, *Andersson* i Grimbo, *Hagman, Hage, Magnusson* i Skövde och *Johansson* i Kälkebo.